

УДК 636.03:637.1(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

І.Б.Золотих, старший викладач

Миколаївський державний аграрний університет

У статті наведено поточний аналіз виробництва основних видів молокопродуктів в Україні, висвітлюються сучасні проблеми товаровиробників, визначаються основні напрямки покращення умов виробництва цієї продукції.

В статье приведен текущий анализ производства основных видов молокопродуктов в Украине, освещаются современные проблемы товаропроизводителей, определяются основные направления улучшения условий производства этой продукции.

Після тривалого спаду почало динамічне зростання виробництва в молочній галузі України. Товарна номенклатура наближається до європейських стандартів, на ринку з'являється все більше вітчизняних брендів, виробники розвивають високотехнологічні виробництва, вводять нові види продуктів.

Останнім часом ці питання висвітлювались такими економістами, як Левчук Н., Ліхолоб М., Чабан Т.В., Кудлай В., Дудар Т. та іншими. Саме тому економічне відродження молочної промисловості потребує всебічного аналізу її стану та визначення тенденцій її розвитку, що і є метою цієї роботи. Розвиток молочної промисловості залежить насамперед від виробництва молока.

Згідно з офіційною статистикою, всіма категоріями господарств у 2004 році було вироблено 13,7 млн. тонн молока, що на 0,6% більше, ніж у 2003 році (13,6 млн. тонн). Відмінною рисою вітчизняного ринку молока є те, що основна частина молока виробляється в Україні, як і раніше, в приватному секторі — майже 81,6% (табл.1). Разом з тим, виробники готової молокопродукції практично протягом всього часу, відчувають дефіцит сировини, що пояснюється скороченням поголів'я в спеціалізованих господарствах, низькими закупівельними цінами на молоко, Все, це призвело до значної втрати інтересу населення до задачі його на переробку.

На кінець 2004 року поголів'я корів в Україні складало 4,1 млн. голів, що на 5,2% менше, ніж у 2003 році — 4,3 млн. голів [1]. Причому, виробництво молока збільшилось в цілому на 0,6%, в тому числі в приватному секторі — на 2,1%, що свідчить про підвищення продуктивності корів. В структурі загального поголів'я корів частка підсобних господарств населення складає 76,6%, або 3,1 млн. голів. Це свідчить про незадовільний стан тваринництва, низьку рентабельність виробництва. Концентрація основного виробництва молока у приватному секторі не дає реальної можливості упровадження нових технологій утримання, годування, ветеринарного обслуговування і т.і. Без цих складових неможливо вирішити проблему поліпшення якості молока.

Таблиця 1

Основні показники тваринництва України станом на 1 січня 2005р.

	Поголів'я корів, тис. голів			Виробництво молока, тис. т.		
	2003 р.	2004 р.	2004р. до 2003р. у %	2003 р.	2004 р.	2004р. до 2003р. у %
Суспільний сектор	1100,2	950,3	86,4	2680,1	2532	94,5
Приватний сектор	3183,3	3110,5	97,7	10981	11209	102,1
Всього	4283,5	4060,8	94,8	13661	13741	100,6

Не дивлячись на труднощі з сировиною, молокопереробна промисловість розвивається прискореними темпами.

В порівнянні з 2003 роком відмічено значне зростання виробництва всіх видів продукції, а особливо сухих молокопродуктів — казеїну, сирів, обробленого молока, молочних консервів. У 2004 році виробництво вершкового масла склало 152,4 тис. тонн, що на 13% перевищує показники 2003г. Певною мірою виробництво вершкового масла стимулювалося значним попитом на сухе молоко. Не дивлячись на складнощі із забезпеченням сировиною, зростання цін на цукор і жерсть, з початку 2004 року було вироблено 96,45 тис. тонн молочних консервів, що на 35,5% більше, ніж за аналогічний період 2003 р. Зростання виробництва пов'язане, значною мірою, із запуском нових потужностей на ряді підприємств Києва, Харківської і Черкаської областей.

У 2004 році підприємствами молокопереробної галузі було вироблено 105,1 тис. тонн сухих молокопродуктів, що на 19,9% більш, ніж за 2003 рік. Продукцію даного виду досить вигідно виробляти через високий попит. Значна частина його експортується.

У 2004 році обсяг виробництва морозива також зріс на 4,2% і склав 110,25 тис.тонн. Виробництво кисломолочних продуктів склало в 2004 році 464,3 тис.тонн, що на 8,8% вище за показники 2003 року. Зростання виробництва обробленого молока в 2004 році склало 23,9%. Значна частина пастеризованого молока використовується при виробництві твердих сирів і інших молокопродуктів, випуск яких в 2004 році помітно зріс.

Найбільша кількість щільномолочної продукції в 2004 році була випущена підприємствами Києва і області, Дніпропетровської, Донецької, Полтавської, Харківської областей. Своєю кисломолочною продукцією відомі “Галактон”, Харківський молкомбінат, Донецький міськмолзавод №2, “Лакталіс”.

Темпи зростання виробництва сирів залишаються стабільними. Провідні виробники удосконалюють технологію виробництва, розширюють асортимент. У 2004 році було вироблено 221,6 тис. тонн жирних сирів, що на 29,4% перевищує показники 2003 року. Виробництво плавлених сирів збільшилося на 35,5% і склало 42,3 тис. тонн. Основними об'єднаннями по виробництву сиру є “Клуб сиру”, Гадячсир, Ковельмолоко, Мілкиленд, а серед підприємств – Шосткинський, Звенігородський, Пірятинський, Баштанський заводи [2].

Щоб зберегти стабільність і зростання в молокопереробній галузі, на наш погляд, необхідно: по-перше, розвивати молочне тваринництво на великотоварних сільськогосподарських підприємствах, збільшувати поголів'я корів і підвищувати їх продуктивність, підтримувати сільгосптоваровиробників за допомогою інвестиційних програм; по-друге, здійснювати технічне переоснащення заводів, освоювати сучасні технології з глибокою переробкою сировини; по-третє, створювати інтеграційні структури у молокопродуктовому комплексі, до складу якого входитимуть сільськогосподарські товаровиробники, переробні підприємства та безпосередні реалізатори;

по-четверте, держава повинна сприяти виробництву товарів, які споживаються усім суспільством, зокрема, знизити податкове навантаження на підприємства молочної індустрії. Це дасть можливість забезпечити стабільність розвитку галузі, врахувати економічні інтереси всіх учасників процесу виробництва продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лихолоб Н. Основні тенденції розвитку молочного сектора України в 2002 році.- ЦМІ УКРАГРОКОНСАЛТ // Food&Drinks. – 2003р. – № 2.
2. Ринок молока і молокопродуктів – ЦМІ УкрАгроКонсалт //Молочна справа. – 2005. – №2. – С.5-9.